

Cu cât înaintăm în vârstă, ni se răresc rândurile. Am trăit printre mulți oameni, i-am cunoscut, i-am respectat, dar atât de mulți dintre ei au trecut prea devreme dincolo.

Profesorul Vasile Drăguț - "Joli" cum îi spuneau cei apropiați, ne-a părăsit la numai 59 de ani, la 1 noiembrie 1987, cu doi ani înainte să vină acel decembrie 1989, al speranțelor și al neîmplinirilor noastre.

Născut în Cetatea Băniei, la Craiova, la 9 ianuarie 1928, Vasile Drăguț a urmat studii strălucite și a devenit cu fiecare an al vieții sale un cercetător pasionat în cunoașterea patrimoniului artistic și arhitectural.

Ființa sa de o generozitate, discreție și modestie rară găzduia marea sa personalitate

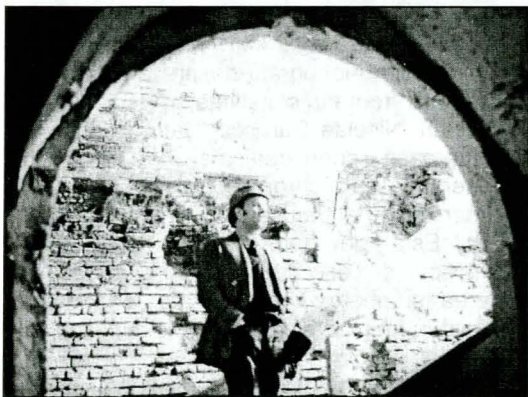

Fig. 1. Vasile Drăguț la Curtea Arsă. Foto arhiva personală Vasile Drăguț, 1981

de aleasă erudiție, închinată dragostei sale pentru istoria, arta și monumentele României.

În anii aceia negri prin care am trecut, în anii de comunism și dictatură, Vasile Drăguț răspândea prin prezența sa lumina rară a omului inteligent, moral și vertical, pe care doreai să-l cunoști și să ți-l apropii. Așa l-am cunoscut și eu prin 1975. Mi-a acordat prietenia sa din primul moment, amintire care mi este foarte dragă. El a considerat că acuarelele mele vor reprezenta în viitor adevărate documente ale Bucureștiului și ale României acestei perioade istorice.

Mai târziu eu, fiind promovată arhitect șef al unui important colectiv de proiectanți din Institutul "Proiect București" și răspunzând de

zona Lipscanilor, i-am cerut adesea sfatul privind modul în care puteam să abordăm oficial salvarea de la distrugere a zonei centrului istoric al Bucureștilor, din perimetrul Lipscani - Bărăție - Sf. Gheorghe. După cum se știe, cutremurul din 1977 a dărâmat și a șubrezit multe clădiri vechi ale capitalei, iar Lipscanii au fost o victimă de amploare a calamității. De atunci au rămas cele 14 terenuri libere transformate până azi în maidane sau parcaje improvizate. Toate machetele și planșele prezentate lui Ceaușescu timp de mai mulți ani, n-au avut nici un rezultat. Acum centrul istoric al Bucureștiului este practic abandonat - rarele intervenții, modernizări și reparații nu-i schimbă aspectul păraginit și nici calitatea ocupanților.

Pe măsură ce am înaintat în vârstă, sarcinile mele profesionale și-au lărgit perimetrul. Alături de clădiri și ansambluri noi, de care răspundeam, mă loveam tot mai intens de conflictul pe care noul centru civic inițiat de dictator îl provoca față de patrimoniul arhitectural, față de cartierele și străzile vechi ale Bucureștiului, amenințate cu demolarea.

Cei tineri nu știu, iar cei ce au fost și atunci și acum complici indiferenți la ce se întâmpla în România, și mai ales în București n-au trăit dramatismul frământărilor prin care trecea un număr restrâns de oameni verticali. Aceștia încercau să-și exprime cu disperare, prin toate mijloacele, punctele de vedere corecte împotriva tăvălugului indicațiilor lui Ceaușescu, urmărite cu strășnicie de slujitorii săi devotați.

Profesorul Vasile Drăguț a fost unul dintre stâlpii rezistenței spirituale și morale ai intelectualității românești, iar sutele sale de articole, studii, luări de poziție, îi onorează memoria.

La 2 decembrie 1984 o știre cutremurătoare s-a răspândit în lumea arhitecților și a păstrătorilor monumentelor țării. Ceaușescu hotărâse demolarea mănăstirii Văcărești.

Pe 4 decembrie 1984, am primit personal de la Primăria Generală a capitalei

sarcina de a concepe proiectul unui nou palat de justiție, al unui nou tribunal, ce urma să fie amplasat pe locul strălucitei ctitorii a lui Nicolae Mavrocordat – Mănăstirea Văcărești.

Atunci, disperat în fața aflării acestei crime puse la cale de dictator, am contactat în taină, telefonic, apoi prin întâlniri discrete la ei acasă sau în mașina mea, o seamă de mari personalități ale culturii noastre: pe profesorul emerit Grigore Ionescu (fostul meu dascăl la Arhitectură) și pe profesorii Dinu Giurescu, Răzvan Theodorescu și Vasile Drăguț.

Pe 5 decembrie 1984, mă primește la el acasă profesorul Vasile Drăguț de care mă leagă o aleasă prietenie. Trecem în revistă ore în șir duritatea prin care dictatorul și slujitorii săi au pus la cale distrugerea Mănăstirii Văcărești. Profesorul Vasile Drăguț mi-a înmănat atunci două exemplare dintr-o broșură editată în 1974 de Institutul de Studii Balcanice din Salonic (Grecia) în care era inclus și un amplu referat al său, privind valoarea de patrimoniu a Mănăstirii Văcărești. Și acest material, aparent subversiv în acel moment, mi-a folosit la argumentarea demersurilor insistente pe care le-am făcut ulterior, timp de doi ani, la toate nivelurile, pentru salvarea de la demolare a strălucitului complex domnesc și mănăstiresc.

Între 1984 și 1986, împreună cu colectivul de arhitecți cu demnitate profesională și morală pe care l-am condus, am întârziat cât a fost posibil - prin intervenții, memorii, machete și studii - demolarea monumentului.

Cu toate demersurile făcute, pe 15 decembrie 1986 ultimele ziduri au fost rase de pe fața pământului.

Profesorul Vasile Drăguț și alți câțiva oameni de cultură, pe care-i numeri pe degetele de la o singură mână, încercaseră și ei, prin proteste curajoase adresate conducătorilor comuniști să salveze de la demolare Mănăstirile Văcărești și Mihai Vodă.

În albumul pe care l-am editat în 1997 intitulat "Distrugerea Mănăstirii Văcărești" am descris în detaliu demersurile făcute.

Între 1986 și 1989 am fost cooptat membru în Comisia Națională a Monumentelor Istorice din Ministerul Culturii. Atunci și acolo am cunoscut direct limpezimea și probitatea profesională a pozițiilor pe care regretatul profesor Vasile Drăguț le avea în fața fărădelegilor comuniste.

Un alt moment important al vieții mele legat de memoria profesorului Vasile Drăguț a fost că, în 1987, el mi-a redactat într-un gest de prietenie, prefața la primul meu album închinat Bucureștiului, cu 100 de acuarele reproduse color sub titlul "București, arhitectură și culoare".

Între timp, la 1 noiembrie 1987 Vasile Drăguț a trecut în neființă.

În 1988, albumul prefațat de profesorul Vasile Drăguț a fost tipărit, într-un tiraj de 3500 de exemplare la "Casa Scânteii". Printr-un act de vigilență stupidă, deși fusese aprobată pentru tipărire și tipărită integral, cartea a fost interzisă de la difuzare. Se descoperise că autorul, Gheorghe Leahu, arhitect de profesie, n-a scris în anul de vârf al demolărilor -1988 - nici un cuvânt de laudă pentru Nicolae Ceaușescu, marele arhitect, ctitor sau "cârmaciul" cum îl adula atunci un actual senator.

Acest prim album al meu a provocat un scandal în lumea editorilor, a fost dat la topit cu întregul său tiraj, iar directorul editurii a fost sancționat. Muncitorii tipografi au subtilizat câteva exemplare și astfel am primit și eu un exemplar - martor.

*

La cei 71 de ani pe care-i port acum pe umeri, am învățat că verticalitatea, cinstea, moralitatea și consecvența în opinii și atitudini, sunt calități principale ale oamenilor superiori.

Profesorul Vasile Drăguț a fost unul dintre acești oameni și mă simt onorat să-i cinstesc memoria, cu aceste câteva gânduri.

*Dumnezeu să-l odihnească în pace!
10 decembrie 2003*